

onomoustheou.org

Παράρτημα 7β: Το Πιστοποιητικό Διαζυγίου — Αλήθειες και Μύθοι

Αυτή η σελίδα είναι μέρος της σειράς για τις ενώσεις που δέχεται ο Θεός και ακολουθεί αυτήν τη σειρά:

1. [Παράρτημα 7α: Παρθένες, Χήρες και Διαζευγμένες Γυναίκες: Οι Ενώσεις που Δέχεται ο Θεός](#)
2. [Παράρτημα 7β: Το Πιστοποιητικό Διαζυγίου — Αλήθειες και Μύθοι](#) (Τρέχουσα σελίδα).
3. [Παράρτημα 7γ: Μάρκος 10:11-12 και η Ψευδής Ισότητα στη Μοιχεία](#)
4. [Παράρτημα 7δ: Ερωτήσεις και Απαντήσεις — Παρθένες, Χήρες και Διαζευγμένες Γυναίκες](#)

Το «πιστοποιητικό διαζυγίου» που αναφέρεται στη Βίβλο συχνά παρεξηγείται ως θεϊκή εξουσιοδότηση για τη διάλυση γάμων και την άδεια για νέες ενώσεις. Αυτό το άρθρο διευκρινίζει το αληθινό νόημα του [ספר כריתות] (sefer keritut) στο Δευτερονόμιο 24:1-4 και του [βιβλίον ἀποστασίου] (biblîon apostasíou) στο Ματθαίος 5:31, αντικρούοντας ψευδείς διδασκαλίες που υπονοούν ότι η αποπεμφθείσα γυναίκα είναι ελεύθερη να παντρευτεί ξανά. Με βάση τις Γραφές, δείχνουμε ότι αυτή η πρακτική, που ανεχόταν ο Μωυσής λόγω της σκληροκαρδίας των ανθρώπων, δεν υπήρξε ποτέ εντολή από τον Θεό. Η ανάλυση αυτή υπογραμμίζει ότι, σύμφωνα με τον Θεό, ο γάμος είναι μια πνευματική ένωση που δεσμεύει τη γυναίκα με τον σύζυγό της μέχρι τον θάνατό του, και ότι το «πιστοποιητικό διαζυγίου» δεν διαλύει αυτόν τον δεσμό· η γυναίκα παραμένει δεσμευμένη όσο εκείνος ζει.

ΕΡΩΤΗΣΗ: *Τι είναι το «πιστοποιητικό διαζυγίου» που αναφέρεται στη Βίβλο;*

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ας είναι σαφές ότι, αντίθετα με όσα διδάσκουν οι περισσότεροι Ιουδαίοι και Χριστιανοί ηγέτες, δεν υπάρχει θεία εντολή για ένα τέτοιο «πιστοποιητικό διαζυγίου» — πόσο μάλλον η ιδέα ότι η γυναίκα που το λαμβάνει είναι ελεύθερη να εισέλθει σε νέο γάμο.

Ο Μωυσής μνημονεύει το «πιστοποιητικό διαζυγίου» μόνο ως μέρος μιας εικονογράφησης στο Δευτερονόμιο 24:1-4, με σκοπό να οδηγήσει στη πραγματική εντολή που περιέχεται στο χωρίο: **την απαγόρευση για τον πρώτο άνδρα να συνευρεθεί ξανά με την πρώην γυναίκα του, εάν εκείνη έχει συνευρεθεί με άλλον άνδρα** (βλ. Ιερεμίας 3:1). Παρεμπιπτόντως, ο πρώτος άνδρας θα μπορούσε ακόμη και να την πάρει πίσω — αλλά δεν θα μπορούσε πλέον να έχει σχέσεις μαζί της, όπως βλέπουμε στην περίπτωση του Δαβίδ και των παλλακίδων που ατιμάστηκαν από τον Αβεσαλώμ (Β΄ Σαμουήλ 20:3).

Το κύριο τεκμήριο ότι ο Μωυσής απλώς παρουσιάζει μια υποθετική κατάσταση είναι η επανάληψη στον λόγο του συνδέσμου *ʾi* (ki, «εάν») στο κείμενο: **Εάν** ένας άνδρας λάβει γυναίκα... **Εάν** βρει επ΄ αυτής κάτι το άσεμνο [*ervah*, «γυμνότητα»]... **Εάν** πεθάνει ο δεύτερος άνδρας... Ο Μωυσής οικοδομεί ένα δυνατό σενάριο ως ρητορικό εργαλείο.

Ο Ιησούς ξεκαθάρισε ότι ο Μωυσής **δεν απαγόρευσε** το διαζύγιο, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως το χωρίο συνιστά επίσημη εξουσιοδότηση. Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει χωρίο όπου ο Μωυσής **εξουσιοδοτεί** το διαζύγιο. Απλώς κράτησε μια παθητική στάση απέναντι στη σκληροκαρδία του λαού — ενός λαού που μόλις είχε εξέλθει από περίπου 400 χρόνια δουλείας.

Αυτή η εσφαλμένη κατανόηση του Δευτερονομίου 24 είναι πολύ παλιά. Την εποχή του Ιησού, ο [ραββίνος Χιλλήλ](#) και οι ακόλουθοί του επίσης εξήγαγαν από αυτό το χωρίο κάτι που δεν υπάρχει εκεί: την ιδέα ότι ένας άνδρας μπορούσε να αποπέμψει τη γυναίκα του «για κάθε λόγο». (Τι σχέση έχει η «γυμνότητα» *ervah* με το «κάθε λόγο»;)

Κατόπιν ο Ιησούς διόρθωσε αυτά τα σφάλματα:

1. Τόνισε ότι η πορνεία (**porneia** — κάτι άσεμνο) είναι ο μόνος αποδεκτός λόγος.
2. Κατέστησε σαφές ότι ο Μωυσής απλώς *ανέχθηκε* ό,τι έκαναν στις γυναίκες λόγω της σκληρότητας των καρδιών των ανδρών του Ισραήλ.
3. Στο Κήρυγμα επί του Όρους, όταν μνημονεύει το «πιστοποιητικό διαζυγίου» και καταλήγει με την έκφραση «Εγώ όμως σας λέω», ο Ιησούς απαγόρευσε τη χρήση αυτού του νομικού οργάνου για τον χωρισμό των ψυχών (Ματθαίος 5:31-32).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η ελληνική λέξη **πορνεία** (*porneia*) είναι αντίστοιχη της εβραϊκής *ervah*. Στα εβραϊκά σήμαινε «γυμνότητα» και στα ελληνικά διευρύνθηκε ως «κάτι άσεμνο». Η *porneia* δεν περιλαμβάνει τη μοιχεία [*moicheia*] διότι στους βιβλικούς χρόνους η ποινή ήταν ο θάνατος. Στο Ματθαίος 5:32 ο Ιησούς χρησιμοποίησε και τις δύο λέξεις στην ίδια πρόταση, δείχνοντας ότι είναι δύο διαφορετικά πράγματα.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι, εφόσον ο Μωυσής δεν δίδαξε τίποτε για το διαζύγιο, αυτό συμβαίνει επειδή ο Θεός δεν τον καθοδήγησε να το κάνει — άλλωστε ο Μωυσής ήταν πιστός και μιλούσε μόνο ό,τι άκουγε από τον Θεό.

Η έκφραση **sefer keritut**, που σημαίνει κυριολεκτικά «βιβλίο αποκοπής» ή «πιστοποιητικό διαζυγίου», εμφανίζεται *μόνο μία φορά* σε ολόκληρη την Τωρά — ακριβώς στο Δευτερονόμιο 24:1-4. Με άλλα λόγια, πουθενά δεν δίδαξε ο Μωυσής ότι οι άνδρες πρέπει να χρησιμοποιούν αυτό το πιστοποιητικό για να αποπέμπουν τις γυναίκες τους. Αυτό υποδηλώνει ότι επρόκειτο για **ήδη υπάρχουσα πρακτική**, κληρονομημένη από την περίοδο της αιχμαλωσίας στην Αίγυπτο. Ο Μωυσής απλώς ανέφερε κάτι που ήδη γινόταν, αλλά δεν το υπέδειξε ως θεία εντολή. Αξίζει να θυμηθούμε ότι ο ίδιος ο Μωυσής, περίπου σαράντα χρόνια νωρίτερα, είχε ζήσει στην Αίγυπτο και ασφαλώς γνώριζε αυτό το είδος νομικού εγγράφου.

Εκτός της Τωρά, το Τανάχ χρησιμοποιεί επίσης το **sefer keritut** μόνο δύο φορές — και στις δύο μεταφορικά, αναφερόμενο στη σχέση Θεού και Ισραήλ (Ιερεμίας 3:8 και Ησαΐας 50:1).

Και στις δύο αυτές συμβολικές χρήσεις, δεν υπονοείται ότι, επειδή ο Θεός έδωσε «πιστοποιητικό διαζυγίου» στον Ισραήλ, το έθνος ήταν ελεύθερο να ενωθεί με άλλους θεούς. Αντιθέτως, η πνευματική προδοσία καταδικάζεται σε όλο το κείμενο. Με άλλα λόγια, **ούτε καν συμβολικά** αυτό το «πιστοποιητικό διαζυγίου» δεν επιτρέπει νέα ένωση για τη γυναίκα.

Και ο Ιησούς ποτέ δεν αναγνώρισε αυτό το πιστοποιητικό ως κάτι που έχει εγκριθεί από τον Θεό για να «νομιμοποιεί» τον χωρισμό μεταξύ ψυχών. Οι δύο φορές που εμφανίζεται στα Ευαγγέλια είναι στο κατά Ματθαίον — και μία φορά στο παράλληλο του Μάρκου (Μάρκος 10:4):

1. Ματθαίος 19:7-8: οι Φαρισαίοι το αναφέρουν, και ο Ιησούς απαντά ότι ο Μωυσής απλώς **επέτρεψε (epétrepsen)** τη χρήση του πιστοποιητικού λόγω της σκληροκαρδίας τους — δηλαδή δεν ήταν εντολή του Θεού.

2. Ματθαίος 5:31-32, στο Κήρυγμα επί του Όρους, όπου ο Ιησούς λέει:

«Ελέχθη: “Όποιος χωρίσει τη γυναίκα του, ας της δώσει πιστοποιητικό διαζυγίου”. Εγώ όμως σας λέω: όποιος χωρίσει τη γυναίκα του, εκτός λόγου **πορνείας**, την καθιστά μοιχαλίδα· και όποιος νυμφευθεί διαζευγμένη **διαπράττει μοιχεία**».

Επομένως, το λεγόμενο αυτό «πιστοποιητικό διαζυγίου» δεν υπήρξε ποτέ θεία εξουσιοδότηση, αλλά απλώς κάτι που ανέχθηκε ο Μωυσής λόγω της σκληρότητας της καρδιάς του λαού. Καμία Γραφή δεν στηρίζει την ιδέα ότι, λαμβάνοντας αυτό το πιστοποιητικό, η γυναίκα θα απελευθερωνόταν πνευματικά και θα ήταν ελεύθερη να ενωθεί με άλλον άνδρα. Αυτή η ιδέα δεν έχει βάση στον Λόγο και είναι μύθος. Η σαφής και άμεση διδασκαλία του Ιησού επιβεβαιώνει αυτή την αλήθεια.